

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 154/07-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti MUDr. M. S., C., zastúpeného JUDr. T. G., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 Nc 801/94 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo MUDr. M. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 Nc 801/94 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 Nc 801/94 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. MUDr. M. S. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 150 000 Sk (slovom stopäťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á zaplatiť trovy právneho zastúpenia MUDr. M. S. v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. T. G., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti MUDr. M. S. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 154/07 z 26. júna 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť MUDr. M. S. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 Nc 801/94.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr. 3218/07 z 30. marca 2007 doručeným ústavnému súdu 10. apríla 2007 predložil k sťažnosti vyjadrenie, v ktorom sa stotožnil s vyjadrením zákonného sudcu z 28. marca 2007 a poukázal na to, že „sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť dňa 22. 1. 2007, teda v čase keď súd konal, keď zákonný sudca sťažovateľa volal na informatívny výsluch najskôr na 9. 10. 2006 a následne na 27. 3. 2007. Ani na jedno z predvolaní sa sťažovateľ nedostavil...“.

Zákonný sudca k veci okrem iného uviedol: „... je pravdou, že konanie trvá neprimerane dlhú dobu. Vec mi bola pridelená dňa 22. 9. 2000 (č. l. 37), žalobcu som následne predvolal na informatívny výsluch, neustanovil sa, reagoval písomne, je pravdou, že ďalších päť rokov som vo veci nekonal, čo bolo dôsledkom mojej preťažnosti jednak vo svojom súdnom oddelení zloženom špeciálne z vecí ochrán osobnosti a vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov a jednak v súvislosti s vybavovaním agendy podpredsedu tunajšieho súdu pre občianskoprávny úsek (1. 1. 1998 – 31. 3. 2006), a to najmä sťažností na prietahy v konaní...“.

Z obsahu sťažnosti, z priložených písomností a zo súdneho spisu sp. zn. V-2 Nc 801/94 okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom súdneho konania vedeného okresným súdom, ktoré bolo začaté ešte na základe ním podanej žaloby o ochranu osobnosti 29. júla 1994.

Návrh z 29. júla 1994 sťažovateľ doplnil (na základe výzvy okresného súdu z 5. septembra 1995) podaniami z 19. a 27. septembra 1995.

Okresný súd 21. októbra 1997 opätovne vyzval sťažovateľa na doplnenie návrhu. Na základe jeho výzvy sťažovateľ doplnil návrh podaniami doručenými okresnému súdu 29. októbra, 7. novembra a 27. novembra 1997.

Dňa 9. februára 2000 vyzval okresný súd sťažovateľa na informatívny výsluch na 21. február 2000. Sťažovateľ sa na výsluch dostavil a bol poučený o náležitostiach návrhu na začatie konania. Doplnený návrh bol podaný okresnému súdu 7. marca 2000.

Okresný súd 17. októbra 2000 opätovne predvolal sťažovateľa na výsluch na 31. október 2000. Sťažovateľ sa na výsluch nedostavil, svoju neúčasť však ospravedlnil.

Dňa 17. mája 2005 okresný súd vyzval sťažovateľa, aby oznámil, či trvá na podanom návrhu. Sťažovateľ okresnému súdu 19. augusta 2005 oznámil, že na podanom návrhu trvá.

Dňa 14. septembra 2006 okresný súd predvolal sťažovateľa na výsluch na 9. október 2006 (predvolanie mu bolo doručené 28. septembra 2006), aj napriek tomu sa sťažovateľ na výsluch nedostavil.

Dňa 1. marca 2007 okresný súd opätovne predvolal sťažovateľa na výsluch. Sťažovateľ svoju neúčasť písomne ospravedlnil, požiadal o ustanovenie právneho zástupcu v konaní vedenom okresným súdom a navrhol vylúčenie sudcu konajúceho v predmetnej veci pre zaujatosť.

Právny zástupca sťažovateľa sa k stanovisku okresného súdu nevyjadril.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty

dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03, II. ÚS 177/03, II. ÚS 244/03).

Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu vyplýva, že od júla 1994, keď bol návrh sťažovateľa doručený okresnému súdu, doteraz nebol vo veci vykonaný žiaden relevantný procesný úkon.

Okrem jednoduchých úkonov (výziev na odstránenie nedostatkov návrhu z 5. septembra 1995 a 21. októbra 1997, dvoch informatívnych výsluchov sťažovateľa

v roku 2000 a výzvy sťažovateľovi z roku 2005, či na podanom návrhu trvá) až do prijatia sťažnosti ústavným súdom bol okresný súd vo veci úplne nečinný.

Aj keď okresný súd sa na základe jednotlivých výziev a informatívnych výsluchov snažil odstrániť nedostatky návrhu na začatie konania, pri ich odstraňovaní nepostupoval dôsledne, jeho činnosť bola nesústredená a neefektívna, dôkazom čoho je skutočnosť, že od podania návrhu uplynula lehota viac ako 13 rokov, nedostatky návrhu dosiaľ neboli odstránené, vo veci nebol nariadený žiadny termín pojednávania a nebol vykonaný žiadny dôkazný prostriedok.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd zastáva názor, že povinnosťou okresného súdu bolo pristupovať k tejto veci so zvýšenou starostlivosťou nielen preto, že konanie začalo ešte v roku 1994, ale aj s ohľadom na predmet konania, ktorým je ochrana osobnosti sťažovateľa. Výsledok konania v takomto prípade má osobitný význam pre sťažovateľa, pretože sa priamo dotýka jeho osobného statusu.

Argumentáciu okresného súdu odvolávajúcu sa na veľký počet nevybavených vecí a v neúmernej zaťažnosti zákonného sudcu ústavný súd tiež neakceptoval.

V súlade s judikatúrou ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02) a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci. Túto okolnosť ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prietahov. Vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania a jeho priebehu ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v predmetnej veci došlo k porušeniu základného

práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 Nc 801/94 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva sťažovateľa došlo neefektívnym konaním a nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietáhov.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 300 000 Sk z dôvodov uvedených v sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Pri určení jeho výšky ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. V-2 Nc 801/94 a berúc do úvahy najmä povahu veci i ďalšie okolnosti veci (nedostatky podaní sťažovateľa) považoval priznanie sumy 150 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, preto vo zvyšnej časti žiadosti nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. T. G. Keďže ústavný súd na základe žiadosti sťažovateľa a po splnení podmienok ustanovil sťažovateľovi právneho zástupcu na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy konania v sume 6 296 Sk. Sťažovateľ požadoval úhradu za dva úkony právnej služby v sume 6 296 Sk.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 OSP štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet ústavného súdu do dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 2 970 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 178 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada trov konania predstavuje celkovú sumu 6 296 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. augusta 2007